Co-funded by the European Union

GLUHI VOZNIKI
ZNAKOVNI JEZIK V PROMETNEM IN VOZNNIŠKEM IZOBRAŽEVANJU

MODUL:
5. PREDNOST

DEJAVNOST:
5.1. PREDNOST, PREDNOST PREHODA, OLAJŠANJE PREHODA IN DAJANJE PREDNOSTI

TÜSEKON
MAVİ PENCERE
Special Education Association
ZVEZA DRUŠTEV GLUHIH IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE
iBF
Internationales Bildungs- und Fahrschulzentrum GmbH

"Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them."

»Sofinancirano s strani Evropske unije. Izražena stališča in mnenja so izključno stališča in mnenja avtorja(-ev) ter ne odražajo nujno stališč in mnenj Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Zanje ne moreta biti odgovorni niti Evropska unija niti EACEA.«

This document has been prepared as free learning and teaching material (Open Educational Resource) and is published under the Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International license. To view a copy of this license, visit:
http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/

»Ta dokument je bil pripravljen kot brezplačno učno in izobraževalno gradivo (odprti izobraževalni vir) ter je objavljen pod licenco Creative Commons Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Deljenje pod enakimi pogoji 4.0 mednarodna (Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International). Za ogled kopije te licence obiščite:
http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/«

Deaf Drivers

PREDLOGA OBRAZCA DEJAVNOSTI

Modul	Modul 5: Modul o prednosti (A.3.6.)	
Naslov dejavnosti	Dejavnost 1: Prednost, prednost prehoda, olajšanje prehoda in dajanje prednosti (Dejavnost 5.1)	
Povzetek	Namen te dejavnosti je naučiti voznike, da imajo vozila, pešci in drugi udeleženci v prometu pravico oziroma prednost v prometu. Ta dejavnost bo najprej pojasnila pojme, specifične za modul, kot so prednost, prednost prehoda in prednost prehoda, nato pa bo predstavila splošna pravila za uporabo prednosti v različnih cestnih in prometnih razmerah.	
Tema(e)	V tej dejavnosti bodo obravnavane naslednje teme: 5. Prednost 5.1. Prednost, prednost prehoda, olajšanje prehoda in dajanje prednosti 5.1.1. Kaj je prednost? 5.1.2. Prednost prehoda 5.1.3. Pravila prednosti in njihova uporaba 5.1.4. Olajšanje prehoda	
Avtor/ji	Datum:	Različica:
Pregledal/a	Datum:	Različica:

Scenarij dejavnosti

5. Prednost

5.1. Prednost, prednost prehoda, olajšanje prehoda in dajanje prednosti

5.1.1. Kaj je prednost?

V prometu se uporabljajo pojmi in izrazi, kot so prednost, prednost prehoda in prednost prehoda, ki so si med seboj zelo podobni. Ti pojmi se razlikujejo glede na uporabo in zakonodajo.

Slika 1: Prednost na križiščih

Prednost se nanaša na prednost enega vozila pred drugim v določeni situaciji.

Uporablja se za določitev, kdo mora počakati in kdo ima pravico **vstopiti**, zaviti, peljati mimo ali se prvi premakniti na križišču v različnih prometnih razmerah. Prednost in pravica prednosti imata torej enak pomen, vendar se izraz pravica prednosti uporablja v zakonodaji..

Prednost prehoda je izjema od prometnih omejitev ali prepovedi za določene voznike vozil zaradi njihovih nujnih nalog. Na cesti gre za situacijo, ko uradna in pooblaščena vozila uporabljajo svojo prednost, da zagotovijo prometno varnost in ne ogrožajo drugih udeležencev v prometu, ne da bi upoštevala prometne omejitve ali prepovedi. Ta vozila imajo prednost, ker gre za nujen primer in so izvzeta iz nekaterih prometnih pravil.

Poglejmo si reševalna vozila na sliki 1 kot primer prednosti prehoda. Reševalna vozila lahko prevažajo bolnika v nujnem stanju. V tem primeru reševalno vozilo uporablja sireno, modre utripajoče luči, po potrebi pa lahko uporabi tudi izredni pas. Na cesti s semaforji je dejstvo, da lahko reševalna vozila peljejo mimo tudi ob rdeči luči, primer prednosti prehoda.

Slika 2: Reševalno vozilo

Katera vozila imajo prednost prehoda

Prednost prehoda, kot je opredeljena v zakonskih predpisih, ki vozilom podeljuje pravico, da v izrednih in kritičnih razmerah ne upoštevajo prometnih pravil, ni vedno mogoče uveljavljati.

Vozila s prednostjo prehoda morajo biti na dolžnosti in v nujnem stanju. V nujnih in kritičnih varnostnih razmerah morajo ta vozila vklopiti tako zvočne kot svetlobne opozorilne signale, da opozorijo druge voznike in zahtevajo prednost. Ti signali morajo biti vidni z razdalje vsaj 150 metrov. Svetlobni opozorilni sistemi morajo utripati ali se vrteti ter biti nameščeni na strehi vozila.

Barve svetlobnih opozorilnih luči na strehi vozil s prednostjo prehoda so zakonsko določene glede na vrsto vozila. V skladu s tem so barve svetlobnih opozorilnih luči na strehi vozil s prednostjo prehoda prikazane spodaj (slike 3, 4, 5 in 6);

- Modra – rdeča: Uporablja se pri policijskih vozilih, vozilih splošnih organov pregona in varnostnih vozilih (slika 3);
- Rdeča : Uporablja se pri vozilih, ki nudijo gasilske, reševalne storitve in storitve ob nesrečah (slika 4)
- Modra : Uporablja se pri reševalnih vozilih, vozilih za prevoz organov za presaditev in vozilih za prevoz zapornikov (slika 5)
- Rumena : Uporablja se pri vozilih, dodeljenih cestnim delom ali odzivu na izredne razmere v zvezi z zemeljskim plinom (slika 6)

Slika 3: Policija

Slika 4: Reševalno vozilo

Slika 5: Gasilsko vozilo

Slika 6: Cestna dela

Vozila s prednostjo prehoda so določena z zakonom.

Slika 7: vozila s prednostjo prehoda

- **Policijska** ali vozila organov pregona, ali vozila za nadzor prometa
- **Reševalna vozila**, reševalna vozila, vozila za prevoz poškodovanih ali kritično bolnih pacientov
- **Gasilska vozila**, vozila, dodeljena gasilskemu posredovanju,
- **Vozila za nujne primere in ob nesrečah**
- **Vozila**, ki se uporabljajo za zasledovanje obsojencev ali osumljencev, ali za vzdrževanje varnosti in javnega reda,
- **Vozila**, ki pripadajo najvišjim organom zakonodajne, izvršilne in sodne veje oblasti, ki jim zakonodaja podeljuje prednost prehoda zaradi njihovih nalog, storitev ali varnostnih razlogov.

5.1.2. Izvajanje prednosti

Prednost je določena predvsem s tem, ali ima vozilo prednost prehoda, nato s prometnimi znaki in nazadnje s cestnimi razmerami. Zato moramo pri uveljavljanju prednosti upoštevati te tri ključne prioritete.

Tri prioritete pri uveljavljanju prednosti.

- Prednost prehoda,
- Prednost prometnega policista ali prometnega znaka,
- Prednost ceste

Prednost prehoda

Vozila s prednostjo prehoda imajo vedno prednost, tudi če so prisotni prometni znaki, in jim je treba dati prednost. O vozilih s prednostjo prehoda smo govorili v prejšnjem poglavju. Reševalna vozila, gasilska vozila, policijska vozila in vozila organov pregona imajo prednostni dostop do prednosti, vozila, ki tem vozilom ne dajo prednosti, pa bodo kaznovana.

Prometni policist in prometni znaki

Prednost je opredeljena v prometnih predpisih. V skladu s tem so prometni znaki in semaforji osnovni elementi, ki kažejo, katero vozilo ima prednost. Poleg tega, če je prisoten prometni policist, prometni žandar ali prometni redar, imajo navodila in prednost, ki jih poda prometni policist, prednost pred prometnimi znaki in lučmi (slika 8). Prometni policist lahko na primer ustavi promet zaradi varnosti v cestnem prometu in začasno odvzame prednost vsem vozilom.

Slika 8: Prometni policist, Stop

Prednost ceste

Prednost se razlikuje glede na cesto, na kateri se vozilo nahaja. Najosnovnejši primer prednosti na podlagi prioritete je pravilo glavne in stranske ceste. Vozila na glavni cesti imajo prednost oziroma prioriteto. Pravila prednosti veljajo na sekajočih se cestah, zlasti na križiščih ali povezovalnih cestah. Za boljše razumevanje te teme si poglejmo prednost na podlagi prioritete v nekaj ključnih točkah.

Če ni znaka, ki bi določal drugače, ali če ni situacije s prednostjo, na splošno velja naslednje osnovno pravilo:

- Pri vstopu na cesto ali križišče ima prednost vozilo, ki je že na cesti ali v križišču.
- Prednost pripada vozilu na glavni cesti.
- Vozilo, ki prihaja z desne, ima prednost.
- Na posebej urejenih območjih, kot so prehodi za pešce, kolesarske steze ali območja za invalide, prednost pripada tem opredeljenim udeležencem v prometu.

5.1.3. Dajanje prednosti v prometu

Dajanje prednosti drugim vozilom – kot to zahtevajo prometna pravila – vključuje dejanja, kot so:

- neoviranje prehoda vozil s prednostjo ali prednostjo prehoda,
- sprostitev poti na varen in ustrezen način,
- zmanjšanje ali prilagoditev hitrosti,
- vzdrževanje varne razdalje pri približevanju,
- komunikacija z drugimi vozili.

Tudi če imate zakonsko prednost, obstajajo situacije, kjer je dajanje prednosti drugim vozilom varnejše ali bolj praktično. Te situacije lahko razvrstimo v dve glavni skupini:

- Dajanje prednosti zaradi zakonskih zahtev
- Dajanje prednosti v skladu s prometnim bontonom:

Dajanje prednosti zaradi zakonskih zahtev

Slika 9: Dajanje prednosti nasproti prihajajočemu prometu.

Zakonski primer olajšanja prednosti je upoštevanje znakov, ki jih dajejo prometni policisti, prometni žandarji ali prometni redarji. V skladu s tem je ključnega pomena voziti varno in učinkovito ter zagotoviti pravočasen prehod vozil z uporabo znaka za prednost, hkrati pa omogočiti vozilom, da varno peljejo mimo. Na primer »metoda zadrge«, kot je opisana v javnih obvestilih, kjer se vozila na sredini pasu premaknejo na stran pasu, da začasno omogočijo prehod reševalnim vozilom, je oblika olajšanja prednosti.

Podobno je olajšanje prednosti in dajanje prednosti v skladu s pomenom prometnih znakov obvezno. Na primer, situacije z nasproti prihajajočim vozilom med manevrom prehitevanja so včasih označene s prometnimi znaki (slika 9). Glede na ta znak ima na primer na ozki cesti ali dvosmerni cesti, kjer dve vozili ne moreta peljati mimo hkrati, prednost nasproti prihajajoče vozilo.

Dajanje prednosti v skladu s prometnim bontonom.

V prometu je premišljenost in predvidevanje prav tako pomembno kot previdnost in spoštovanje. Slika 11 prikazuje »znak smeri prednosti«. Ta znak označuje, katera smer prometa ima prednost na cestah, kjer dve vozili ne moreta peljati vzporedno. Glede na ta znak imajo prednost vozila, ki vozijo v beli smeri. Vendar pa je tudi, če imamo prednost, v nekaterih situacijah odstopanje od nje z ustreznim in primernim ravnanjem zelo dragoceno dejanje. Tako ravnanje lahko prispeva tudi k preprečevanju nesreč.

Slika 10: Smer prednosti.

V prometu so občutki, kot so spoštovanje, potrpežljivost, razumevanje in empatija, zelo pomembni. V naslednjih situacijah lahko olajšate prehod tako, da date prednost drugim vozilom:

- **Dajte prednost, da preprečite nesreče;** Tudi če imate prednost, je bolje dati prednost, kot tvegati nesrečo, če drug voznik ne da prednosti, ko bi jo moral.
- **Dajte prednost ob slabem vremenu:** Slaba vidljivost ali spolzke ceste lahko drugim otežijo ustavljanje ali opažanje vas. Upoštevanje teh razmer in dajanje prednosti drugim vozilom je dobra rešitev.
- **Dajte prednost, kadar niste prepričani:** Če pravila niso jasna, dajte prednost prvi, da zagotovite varnost vseh.
- **Dajte prednost vozilom, ki vas želijo prehiteti:** Varno dajte prednost vozilom, ki vas želijo prehiteti. Ne pozabite, da se skrajno levi pas na splošno uporablja za prehitevanje in da je napačno voziti v skrajno levem pasu dlje časa.

Neupoštevanje prednosti tistim, ki imajo do nje zakonsko pravico, lahko privede do pravnih posledic, kot so globe in kazenske točke na vozniškem dovoljenju. Prometna nesreča je pomembnejša od upravnih kazni. Zato moramo biti bolj premišljeni, potrpežljivi in previdni glede prednosti in dajanja prednosti drugim.

Ocenjevanje in vrednotenje

Pogoji za ocenjevanje in vrednotenje

V tem usposabljanju je treba pri merjenju in vrednotenju ravni znanja udeležencev upoštevati naslednje točke:

- Besedila vprašanj morajo biti jasna, jedrnata in razumljiva.
- Vprašanja je treba pripraviti z uporabo tehnik testov z izbirnimi odgovori.
- Vprašanja morajo imeti 4 možnosti z le 1 pravilnim odgovorom.
- Pri pripravi vprašanj je treba uporabiti pojme, primerne za tolmačenje v znakovni jezik.
- Vprašanja morajo zajemati informacije, podane v tem usposabljanju.
- Za teste je treba ločeno pripraviti ključe za odgovore in ključe za točkovanje.

Preizkus znanja

1- Kaj od naštetega opisuje situacijo, ko imajo vozila prednost v prometu, na primer prednost ali prehod skozi križišča?

A) Prometno pravilo
B) Stalna hitrost
C) Prednost
D) Olajšanje prehoda

2- Katero od naštetih vozil nima prednosti prehoda?

A) Reševalno vozilo
B) Smetarsko vozilo
C) Gasilsko vozilo
D) Policija

3- Katero od naštetih vozil s prednostjo prehoda ima rdeče in modre utripajoče luči?

A) Gasilsko vozilo
B) Reševalno vozilo
C) Policija
D) Buldožer

4- Kaj od naštetega je pravica določenih uradnih vozil, da peljejo po cesti brez ogrožanja življenja in premoženja drugih voznikov ter brez upoštevanja prometnih omejitev ali prepovedi?

A) Pravica prehitevanja

B) Prepoved prehitevanja

C) Nujni primer

D) Prednost prehoda

5. Kaj od naštetega NI korist olajšanja prehitevanja?

A) Ustvarja jezo in napetost.

B) Preprečuje nesreče.

C) Zagotavlja varno vožnjo.

D) Preprečuje tveganja v prometu.

Rešitve

1- C / 2- B / 3- C / 4- D / 5- A Vsako vprašanje je vredno 20 točk, kar znese skupaj 100 točk.

Samoocenjevanje

Prosimo, ocenite vsako trditev od 1 do 5:

1 = Sploh se ne strinjam | 2 = Ne strinjam se | 3 = Neodločen/-a | 4 = Strinjam se | 5 = Popolnoma se strinjam

Trditve za samoocenjevanje	1	2	3	4	5
1. Poznam pravila prednosti v prometu.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Vem, katera vozila imajo prednost prehoda.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Prepoznam utripajoče luči na vozilih s prednostjo prehoda.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Poznam koristi olajšanja prehoda.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Razumem, katere prioritete je treba upoštevati pri uveljavljanju prednosti.	☐	☐	☐	☐	☐

Ključ za točkovanje:

21–25 točk: Vaše znanje je zelo dobro. Poznate prometne predpise.

16–20 točk: Vaše znanje je zadostno, vendar imate na nekaterih področjih še možnost izboljšav.

11–15 točk: Imate zmerno raven znanja; dodatno usposabljanje bo koristno.

6–10 točk: Vaša raven znanja je nizka; priporočamo celovito usposabljanje.

0–5 točk: Vaše zavedanje in znanje o tej temi sta resno pomanjkljiva.